

Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului „Regele
Mihai I al României” din Timișoara

Ing. DAVID G. SAIDA-ROXANA

Rezumat

TEZĂ DE DOCTORAT

**STUDIU CU PRIVIRE LA IMPLEMENTAREA POLITICILOR
AGRICOLE ȘI DE MEDIU ÎN ROMÂNIA, ÎN CONTEXTUL
DEZVOLTĂRII DURABILE**

Conducător de doctorat

Prof. univ. Dr. MATEOC-SÎRB Nicoleta

Timișoara

2019

TEZĂ DE DOCTORAT

STUDIUL CU PRIVIRE LA IMPLEMENTAREA POLITICILOR AGRICOLE ȘI DE MEDIU ÎN ROMÂNIA, ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII DURABILE

Conducător de doctorat: Prof. univ. Dr. Nicoleta MATEOC-SÎRB

Doctorand: Ing. Saida - Roxana DAVID

REZUMAT

Conceptul de dezvoltare durabilă reprezintă expresia nevoii de evoluție a societății actuale, pentru combaterea decalajelor economice, sociale și de mediu dintre țări, regiuni, orașe și sate, prin adoptarea unor măsuri potrivite, menite să asigure un nivel de trai echitabil, atât pentru generația actuală, cât și pentru generațiile următoare.

Dezvoltarea durabilă a fost privită vreme îndelungată doar ca o soluție privind problemele ecologice precum poluarea mediului și schimbările climatice, însă trebuie subliniat faptul că acest concept privește calitatea vieții omului în toată complexitatea sa, atât sub aspect economic și social, cât și sub aspect ecologic.

Acest concept reprezintă un proces lent format din schimbări care permit folosirea pe termen lung a mediului, astfel încât dezvoltarea economică să rămână posibilă, concomitent cu menținerea calității mediului la un nivel acceptabil.

În prezent, situația mediului înconjurător cunoaște o deteriorare vizibilă, de la an la an, efectele poluării resimțându-se, în special prin acutizarea fenomenului schimbărilor climatice.

Clima se încălzește, resursele naturale se epuizează, dezechilibrele naturale se înmulțesc, iar în urma acestor evenimente nefaste, dezvoltarea durabilă a societății prioritizează în toate cazurile protecția mediului.

Protecția și îmbunătățirea calității mediului prevede îmbunătățirea standardelor de viață pe baza asigurării serviciilor de utilități publice, în special în ceea ce privește *gestionarea apei și deșeurilor, îmbunătățirea sistemelor sectoriale și regionale ale managementului de mediu, conservarea biodiversității, reconstrucția ecologică, prevenirea riscurilor și intervenția în cazul unor calamități naturale.*

De asemenea, toate măsurile aparținând dezvoltării durabile trebuie să aibă un impact minim asupra naturii, care să permită utilizarea mediului pe termen lung.

În România, dezvoltarea durabilă a devenit o necesitate în această perioadă și trebuie să se manifeste pe toate planurile de activitate.

Măsurile specifice de dezvoltare durabilă trebuie aplicate la nivelul întregii țări, însă cu precădere în mediul rural, deoarece mare parte din populația României după domiciliu, aproximativ 43,6% conform datelor prezentate de specialiști pentru anul 2017, locuiește în mediul rural.

Spațiul rural românesc reprezintă o parte însemnată a identității naționale, iar unicitatea și frumusețea acestuia este recunoscută pretutindeni în lume, însă satele românești se confruntă cu o multitudine de probleme și cu un nivel de trai al locuitorilor scăzut, comparativ cu mediul rural european.

În urma analizelor, studiilor și a cercetărilor întreprinse pentru realizarea tezei de doctorat, am identificat cinci probleme predominante în mediul rural, precum :

1. **probleme economice** (sărăcie rurală, venituri mici, lipsa locurilor de muncă, productivitatea redusă în sectorul agricol, dezvoltarea insuficientă a turismului rural);
2. **probleme sociale** (exodul populației tinere spre mediul urban ori spre alte țări, îmbătrânirea populației, nivelul de educație scăzut);
3. **probleme de infrastructură** (infrastructură inexistentă sau foarte slab dezvoltată, lipsa utilităților);
4. **probleme privind accesul la servicii de bază** (în special lipsa serviciilor de sănătate și a celor de transport public);
5. **probleme ecologice** (poluarea în agricultură, poluarea cauzată de producerea energiei, modificarea peisajului).

Evoluția economiei României după anul 1990 a determinat discrepanțe majore între orașe și sate, marea majoritate a investițiilor fiind realizate în mediul urban. Totuși, în urma studiului, susținem cu tărie faptul că,

DAVID Saidă- Roxana - Studiu cu privire la implementarea politicilor agricole și de mediu în România, în contextul dezvoltării durabile

spațiul rural românesc oferă numeroase resurse de dezvoltare, precum terenurile deosebit de fertile, resursele naturale bogate, peisajele de o frumusețe aparte sau tradițiile și obiceiurile specifice fiecărei zone.

În mediul rural românesc ramura de bază a economiei este cu siguranță agricultura. De tradiție în țara noastră, agricultura românească este recunoscută îndeosebi pentru solurile deosebit de fertile favorabile pentru numeroase culturi, dar în special pentru culturile de cereale.

Datele statistice publicate de Eurostat indică faptul că România a ocupat în anul 2017 primul loc din Uniunea Europeană în privința ponderii foarte ridicate a populației ocupate în agricultură (22,77% din populația activă a României), la mare distanță față de următoarele țări clasate și de cinci ori peste media europeană, de doar 4,5%.

În pofida acestor date statistice, constatăm din cercetările efectuate că nu toți locuitorii satelor românești au pământ în proprietate și nu toți lucrează în agricultură, iar dezvoltarea sectorului non-agricol trebuie să devină o prioritate pentru progresul economic al comunităților rurale românești.

În ciuda numărului ridicat de persoane ocupate în agricultură, productivitatea muncii în agricultura României este mult mai scăzută comparativ cu a celorlalte state europene. În acest sens, au fost identificate o serie de cauze posibile, precum:

- lipsa asocierii, asocierea slabă, reticența fermierilor români privind asocierea în agricultură;
- ponderea extrem de scăzută a suprafețelor arabile irigate, de doar aproximativ 1,3% din totalul suprafețelor arabile;
- numărul mare de ferme agricole cu suprafețe mici și foarte mici, precum și numărul foarte mare al parcelelor din cadrul fermelor.

Problemele în agricultură sunt multiple, ele necesitând investiții, suport din partea autorităților și măsuri de adaptare a fermierilor români la agricultura prezentului și a viitorului. În prezent, în majoritatea fermelor, producțiile sunt în mare parte orientate doar pentru consumul propriu sau aprovizionarea piețelor locale și prea puțin pentru export.

Membră a Uniunii Europene începând cu anul 2007, țara noastră a beneficiat de o serie de măsuri consistente de încurajare a dezvoltării sectorului agricol, prin Politica Agricolă Comună a Uniunii Europene (PAC), însă până în prezent impactul nu a fost cel scontat de către agricultorii români, în special de către micii agricultori.

Programele PAC precum SAPARD, PNDR 2007 – 2013 sau PNDR 2014 – 2020 au adus o serie importantă de îmbunătățiri agriculturii românești, prin susținerea investițiilor, atât în domeniul public, cât și în domeniul privat, insuficiente însă pentru zonele rurale din România.

În domeniul public, investițiile au avut loc cu precădere în infrastructura rurală, cu rolul de a crea condiții optime de trai populației rurale, prin asfaltarea de drumuri rutiere, drumuri agricole, implementarea sistemelor de apă și canal, dar și prin investiții în activități culturale, reabilitarea căminelor culturale, înființarea de grădinițe, școli și programe de after school, de azile și centre de zi.

În domeniul privat, investițiile s-au axat în principal pe sprijin pentru achiziția de mașini, tractoare și utilaje agricole, construcția unor spații de depozitare, investiții în activitățile de procesare a produselor agricole, sprijinirea activităților non-agricole, dar și pentru încurajarea tinerilor de a rămâne în spațiul rural.

În timp, măsurile PNDR și-au demonstrat eficiența, astfel, gradul de absorbție în cadrul exercițiului financiar 2007- 2013 a fost de peste 90%, iar în actualul exercițiu financiar 2014-2020, la jumătatea programului, gradul de absorbție este de peste 50%.

Pentru mult timp, concepțiile, practicile și politicile agricole au avut ca principal obiectiv un randament cât mai ridicat al producției, fără a ține seama de posibilitatea de epuizare a resurselor naturale și de producere a unor dezechilibre naturale.

Astăzi, dezvoltarea durabilă în agricultură nu poate fi realizată decât prin aplicarea politicilor de mediu și în acest domeniu, în special în privința utilizării raționale a resurselor naturale și pentru combaterea poluării solurilor.

În condițiile actuale ale economiei, este necesar să se găsească un raport optim între tehnologiile agricole, producțiile obținute și ecologie, care să asigure dezvoltarea economico-socială echilibrată a spațiului rural.

De asemenea, cercetările au arătat că majoritatea localităților rurale românești se află în pragul sărăciei și a degradării continue sub toate aspectele, astfel că realizarea procesului de dezvoltare rurală durabilă trebuie să țină seama de toate problemele identificate în mediul rural românesc și să propună, pe lângă programele incluse în

PAC, soluții viabile sub forma unor programe locale, regionale și naționale de dezvoltare și amenajare a spațiului rural.

Este important să precizăm că actuala politică de dezvoltare a zonelor rurale ale UE, se corelează cu Strategia Europa 2020 și cu obiectivele PAC, și urmărește trei obiective majore:

- Stimularea competitivității agriculturii;
- Gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice;
- Dezvoltarea echilibrată a localităților rurale prin stimularea economiilor locale, punându-se un accent deosebit pe stabilitatea locurilor de muncă.

Considerăm că dezvoltarea durabilă reprezintă o prioritate pentru țara noastră, motiv pentru care **scopul principal al prezentei teze de doctorat** cu titlul „*Studiu cu privire la implementarea politicilor agricole și de mediu în România, în contextul dezvoltării durabile*” constă în **analiza politicilor agricole și de mediu, a modului în care ele se reflectă în documente și sunt implementate la nivel național și analiza posibilităților de promovare a unei economii rurale durabile, prin practicarea unei agriculturii durabile în regiunea județului Timiș, precum și prin exploatarea și utilizarea resurselor naturale de ape geotermale existente în zonă.**

Obiectivele urmărite în teza de doctorat sunt următoarele:

- analiza situației actuale privind modul de implementare a politicilor agricole și de mediu, precum și a situației resurselor naturale și antropice existente în zona delimitată pentru cercetare;
- scurtă analiză a implementării politicii agricole comune (PAC) în țara noastră în perioada 2007- 2013, inclusiv perioada de preaderare cu programul SAPARD;
- un studiu cu privire la implementarea politicilor agricole și de mediu în perioada actuală, 2014-2020, cu analiza programelor și strategiilor de implementare a politicilor pentru dezvoltarea sectorului agricol și pentru dezvoltarea spațiului rural românesc;
- evaluarea resurselor de dezvoltare ale județului Timiș;
- abordări cu privire la dezvoltarea unei agriculturii durabile, prietenoase cu mediul înconjurător;
- posibilitatea utilizării apelor geotermale pentru producerea energiei regenerabile în partea de vest a României;
- posibilitatea utilizării apelor geotermale în agricultură;
- posibilitatea utilizării apelor geotermale în scop terapeutic, medical și recreațional, contribuind, astfel, la creșterea turismului rural și a agroturismului în zonă.

Teza de doctorat este structurată în **patru părți**, primele două cuprinzând cele cinci capitole, iar ultimele două având în componență partea de Concluzii Generale și Recomandări și Elementele de Originalitate. De asemenea, teza se finalizează cu Bibliografia și Anexe.

Lucrarea debutează cu partea de Introducere, urmată de cele cinci capitole, Concluzii generale și Recomandări, Elementele de Originalitate, Bibliografia și Anexe.

Prima parte a tezei este reprezentată preponderent de un studiu bibliografic cu privire la stadiul actual al cunoașterii problemelor abordate, iar **partea a doua** cuprinde cercetările proprii și tratează implementarea politicilor agricole și de mediu în spațiul rural al țării noastre și analizează resursele care pot sta la baza dezvoltării economiilor locale în zona cercetată, respectiv județul Timiș și localitatea Lovrin din județul Timiș.

Primul capitol prezintă o analiză a stadiului actual al cunoașterii în ceea ce privește dezvoltarea durabilă și problema poluării și a schimbărilor climatice care sunt tot mai evidente în prezent.

Este susținută ideea conform căreia dezvoltarea societății nu poate fi realizată decât prin protecția mediului față de efectele devastatoare ale poluării, prin păstrarea echilibrului ecologic și prin utilizarea rațională a resurselor naturale. De asemenea, sunt prezentate sursele importante de poluare precum și actele normative care reglementează problema poluării la nivel internațional și național. Tot în primul capitol este prezentată o scurtă radiografie a situației din spațiul rural românesc, insistând pe analiza agriculturii, care constituie ramura de bază a economiei zonelor rurale și pe efectele Politicii Agricole Comune asupra agriculturii și spațiului rural, precizând că nivelul calității vieții rurale s-a îmbunătățit considerabil datorită sprijinului financiar acordat prin politica comună a UE.

În cadrul **capitolului doi** am prezentat metodologia de cercetare științifică, respectiv, metodele de cercetare adaptate temei luată în studiu. Metodele principale abordate cu precădere în cercetarea de față sunt: metoda

analitică și sintetică, analiza cantitativă și calitativă, calcul statistic și matematic, interpretarea grafică, prelucrarea și interpretarea datelor și studiul de caz.

Capitolul trei analizează și prezintă modul în care a avut loc implementarea politicilor agricole și de mediu în țara noastră în ultimele două decenii și în mod deosebit după aderarea României la Uniunea Europeană.

În acest sens este realizată o analiză a implementării Politicii Agricole Comune în țara noastră în perioada 2007- 2013, inclusiv perioada de preaderare, caracteristic fiind programul SAPARD și este realizat un studiu cu privire la implementarea politicilor agricole și de mediu în perioada actuală, cu analiza programelor și strategiilor de implementare a politicilor pentru dezvoltarea sectorului agricol și pentru dezvoltarea spațiului rural românesc.

PNDR 2014-2020 a fost elaborat în jurul a trei importante obiective strategice, elaborate pe baza analizei situației spațiului rural românesc:

- Creșterea durabilității în agricultură și restructurarea exploatațiilor agricole;
- Utilizarea rațională a resurselor naturale și adoptarea măsurilor de asigurare a unui mediu curat;
- Creșterea nivelului de trai și dezvoltarea durabilă a mediului rural, prin adoptarea de măsuri economice și sociale adecvate.

Rezultatele obținute ne determină să credem că procesul de implementare a proiectelor finanțate prin fondurile europene din cadrul celui de-al doilea program derulat între anii 2014-2020, va avea o eficiență mult mai ridicată, datorită simplificării structurii la nivel instituțional, dar și datorită modificărilor aduse noului program.

Totodată, sunt prezentate principalele programe și strategii care vizează dezvoltarea agriculturii și a spațiului rural în perioada actuală, precum și programele și strategiile care vizează protecția mediului în țara noastră.

În capitolul patru al tezei am prezentat aria de cercetare stabilită și am realizat o evaluare cât mai realistă a resurselor disponibile pentru dezvoltarea economiei locale, precum și a factorilor favorizanți și restrictivi ai dezvoltării durabile, existenți în județul Timiș.

Scopul principal al studiului cuprins în acest capitol este reprezentat de analiza principalelor resurse de dezvoltare ale județului Timiș și de identificare a posibilităților de dezvoltare durabilă a zonei analizate pe baza resurselor disponibile.

În acest sens, am stabilit ca **obiective principale ale acestui capitol, următoarele:**

1. evaluarea resurselor de dezvoltare ale județului Timiș;
2. analiza evoluției populației în județul Timiș;
3. abordări cu privire la dezvoltarea unei agriculturi durabile, prietenoase cu mediul înconjurător;
4. posibilitatea utilizării apelor geotermale pentru producerea energiei regenerabile în partea de vest a României.

Din analizele efectuate în vederea scrierii prezentului capitol al tezei de doctorat, constatăm că, **din punct de vedere al resurselor naturale**, Timișul este considerat un județ bogat, atât datorită solurilor fertile, favorabile pentru numeroase tipuri de culturi (cereale, legume, plante furajere, pomi fructiferi sau viță de vie), cât și datorită zăcămintelor naturale de lignit, bazalt, țiței, gaze naturale, ape minerale și nu în ultimul rând, resurselor de ape geotermale pe care le deține.

Potențialul agricol al județului Timiș este remarcabil, datorită suprafețelor agricole întinse și solurilor de foarte bună calitate, favorabile mai ales culturilor de cereale, plante tehnice, legume sau viță de vie. De asemenea, creșterea animalelor este, la rândul ei, o ramură importantă și de tradiție a agriculturii județului Timiș.

Din punct de vedere economic, județul Timiș este unul din cele mai prospere județe ale României, economia locală fiind în creștere, în principal datorită investițiilor din mediul privat.

De asemenea, **din punct de vedere social**, județul nostru are parte de un capital uman deosebit, ce constituie o importantă resursă de dezvoltare. Populația județului este în creștere, fapt datorat migrației dinspre alte județe, ce indică existența resurselor de muncă și posibilitatea dezvoltării și extinderii activităților economice în județul Timiș. De asemenea, o revigorare are loc și în cadrul comunităților rurale ale județului, unde populația cunoaște un spor pozitiv.

Totodată, în prezentul capitol al tezei de doctorat este realizată o analiză a importanței agriculturii în cadrul județului nostru, a funcțiilor agriculturii, a structurii fondului funciar și a producțiilor. De asemenea, este dezbătută situația actuală a solurilor și este promovată durabilitatea în agricultură, practică aflată în concordanță deplină cu protecția mediului în activitățile agricole, care reprezintă viitorul acestui domeniu.

Tot în cadrul acestui capitol, subliniem importanța exploatării pe scară largă a apelor geotermale existente în multe localități ale județului Timiș, în vederea producerii energiei regenerabile și dezvoltării turismului, dar cu respectarea principiilor protecției mediului în toate activitățile economice.

În capitolul cinci am restrâns zona de cercetare asupra localității Lovrin din județul Timiș.

Scopul principal al capitolului cinci, îl reprezintă analiza principalelor resurse de dezvoltare ale localității Lovrin din județului Timiș și găsirea posibilităților de dezvoltare durabilă a economiei locale, pe baza resurselor disponibile.

Ca **teme principale** ale acestui capitol, am stabilit următoarele:

- evaluarea resurselor de dezvoltare ale localității Lovrin;
- analiza evoluției populației în localitatea Lovrin;
- abordări cu privire la dezvoltarea unei agriculturi durabile, prietenoase cu mediul înconjurător;
- posibilitatea utilizării apelor geotermale pentru producerea energiei regenerabile și a creșterii turismului, în partea de vest a României, respectiv în localitatea Lovrin.

Cercetările efectuate la nivelul județului Timiș și în mod special **în zona localității Lovrin**, în ceea ce privesc resursele disponibile, ne-au determinat să **propunem dezvoltarea zonei pe două direcții importante: dezvoltarea agriculturii și dezvoltarea turismului în toate formele sale.**

În cadrul acestui capitol, am prezentat un studiu de caz, având ca scop principal identificarea celor mai bune soluții pentru practicarea unei agriculturi durabile și eficiente în zona localității Lovrin, dar și exploatarea și utilizarea într-o proporție mai mare a apelor geotermale existente în zonă, în vederea dezvoltării durabile a economiei locale.

Drept **obiective** în cadrul acestui capitol menționăm următoarele:

1. dezbateră privind utilizarea tehnologiilor prietenoase cu mediul înconjurător;
2. posibilitatea utilizării apelor geotermale pentru producerea energiei regenerabile;
3. posibilitatea utilizării apelor geotermale în agricultură;
4. posibilitatea utilizării apelor geotermale în scop terapeutic, medical și recreațional, contribuind, astfel, la creșterea turismului rural și a agroturismului în zonă.

În ce privește sectorul agricol, localitatea Lovrin dispune de soluri cu o fertilitate ridicată, precum și de tradiție și specializare în practicarea agriculturii, prin prezența unei instituții importante în domeniu, respectiv Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare Agricolă Lovrin, formată din specialiști cu experiență în agricultură. În acest sens, direcția de dezvoltare durabilă în agricultură propune revitalizarea sectorului legumicol în localitatea Lovrin, prin înființarea unei sere moderne pentru cultivarea tomatelor, încălzită cu apă geotermală. Producția de legume în localitatea Lovrin este o activitate economică de tradiție, produsele sale fiind apreciate în trecut, atât pe piețele marilor orașe din vestul țării noastre, cât și pe piețele europene din Austria, Germania sau Polonia.

Pentru dezvoltarea durabilă a turismului local, în cadrul acestui capitol am propus **un concept nou pentru localitatea Lovrin, respectiv construirea unui complex turistic certificat ecologic**, ce va cuprinde unități de cazare, restaurant, o seră de legume și două piscine de agrement ce vor utiliza apele geotermale existente în localitate. Această locație va fi dedicată persoanelor cu locuri de muncă solicitante și timp liber limitat, locuitorilor municipiului Timișoara, cât și tuturor doritorilor. Acest complex va reprezenta o locație confortabilă, ecologică, în mediul rural, în cadrul căreia se vor utiliza apele geotermale, în scop recreațional și al producerii energiei necesare funcționării ansamblului.

Această investiție poate contribui la dezvoltarea durabilă a localității Lovrin, în patru domenii:

• **Domeniul economic** – se va realiza prin generarea de noi venituri la bugetul local datorate plății de taxe și impozite și prin aportul investiției la creșterea turismului în localitate;

• **Domeniul social** – privește crearea de noi locuri de muncă pentru locuitorii din localitate, necesare pentru buna gestionare a complexului;

• **Domeniul ecologic** – vizează promovarea măsurilor de protecție a mediului, inclusiv prin realizarea construcției, informare, eficiență energetică prin utilizarea resurselor geotermale, colectarea selectivă a deșeurilor, realizarea serviciilor de întreținere utilizând soluții și detergenți naturali, controlul activității turistice;

• **Domeniul cultural** – se va realiza prin informarea oaspeților privind istoricul, tradițiile și obiceiurile localității Lovrin, dar și privind beneficiile utilizării apelor geotermale existente în zonă și prin includerea în cadrul restaurantului a preparatelor specifice gastronomiei locale.

Astfel, considerăm că dezvoltarea durabilă a localității Lovrin, pe cele două direcții propuse, agricultură și turism ar conduce la creșterea economiei locale, la creșterea locurilor de muncă, la creșterea veniturilor populației și la reducerea sau chiar stoparea migrării populației, în special a tinerilor.

De asemenea, tradiția legumicolă a Lovrinului ar fi continuată, dar cu ajutorul tehnologiilor moderne de producție și ar putea aduce profit substanțial, iar utilizarea apelor geotermale ar contribui la producerea energiei în localitate și la dezvoltarea turismului în zonă.

Dezvoltarea durabilă a localității Lovrin este avantajoasă pentru întregul județ Timiș, inclusiv pentru Municipiul Timișoara. Pe fondul creșterii demografice, a ritmului actual al vieții, considerăm că locuitorii municipiului Timișoara au nevoie de zone special amenajate pentru petrecerea timpului liber la sfârșit de săptămână, pentru relaxare și agrement.

În urma studiilor, analizelor și cercetărilor efectuate în vederea întocmirii prezentei teze de doctorat am ajuns la următoarele concluzii importante:

Spațiului rural românesc evidențiază diferențe ale nivelului de dezvoltare socio-economică, de la o regiune la alta și, adesea, de la o comunitate la alta. Discrepanțe mari apar de multe ori și în cadrul aceleași comunități, unde se întâlnesc grupuri sociale cu diferite grade de prosperitate sau de sărăcie.

Majoritatea localităților rurale din România se află în pragul degradării continue din toate punctele de vedere (excepție fac cele din zona periurbană). Acest fapt ne îndreptățește să susținem importanța unor programe locale, regionale și naționale, care să vizeze dezvoltarea și amenajarea localităților din zonele rurale pe baza resurselor disponibile.

Îmbunătățirea condițiilor de viață în zonele rurale pot fi realizate prin:

- creșterea economiei locale în mediul rural, care să cuprindă atât componentele agricole, cât și cele neagricole;

- diversificarea serviciilor;

- stoparea migrării populației de la sat la oraș sau în altă țară, prin crearea de alternative favorabile rămânerii la locul de domiciliu;

- asigurarea condițiilor decente de viață pentru locuitorii din mediul rural, comparabile cu a locuitorilor din mediul urban în ce privește ocrotirea sănătății, educația și protecția socială;

- acțiuni care să contribuie la combaterea sărăciei.

Spațiul rural românesc poate îndeplini funcții multiple, precum:

- funcția de aprovizionare cu produse agro-alimentare;

- funcția de recreere;

- funcția de echilibru, doar dacă el va rămâne un mediu de viață atrăgător pentru tineri și cu un peisaj îngrijit.

Una dintre cele mai importante resurse ale spațiului rural românesc este dată de terenurile fertile de care dispune, care pot favoriza dezvoltarea agriculturii pe principii durabile și a tuturor sectoarelor adiacente producției agricole primare. Obiectivele principale urmărite în vederea practicării unei agriculturi durabile trebuie să fie: menținerea calității solului și asigurarea unei corelații corespunzătoare între cantitatea de alimente și calitatea acestora, sănătatea oamenilor și menținerea calității mediului înconjurător.

În condițiile actuale ale economiei, este necesar să se găsească un raport optim între tehnologiile agricole, producțiile obținute și ecologie, care să asigure dezvoltarea economico-socială echilibrată a spațiului rural prin: *satisfacerea cerințelor alimentare și sociale, îmbunătățirea calității mediului înconjurător și exploatarea durabilă a resurselor naturale, utilizarea cu eficiență optimă și sustenabilă a resurselor limitate și a celor neregenerabile, îmbunătățirea calității vieții rurale.*

O altă resursă importantă a mediului rural este dată de posibilitatea promovării turismului rural respectiv, agroturismului, România având de oferit numeroase atracții naturale autentice. Pentru ca zonele rurale să devină atractive din punct de vedere al investitorilor, ele trebuie să adopte și să implementeze proiecte, îndeosebi în domeniul infrastructurii de transport, caz în care acestea să decurgă din Planurile de amenajare a teritoriului și să fie, după caz, în complementarea proiectelor regionale.

Totodată, în dezvoltarea comunităților rurale, un rol deosebit de important îl joacă **capitalul uman**, reprezentat de administrația locală și de fiecare individ în parte.

În ce privește județul Timiș, pe baza cercetărilor și analizelor efectuate putem afirma că potențialul agricol pe care îl are județul Timiș este remarcabil, datorită suprafețelor agricole întinse și a solurilor de foarte

bună calitate pe care le deține. Suprafețele arabile întinse ale județului permit, încă din cele mai vechi timpuri cultivarea cerealelor și a plantelor tehnice.

De asemenea, în majoritatea comunelor din zona de câmpie și de deal a județului se practică cu succes viticultura, deoarece condițiile pedoclimatice sunt favorabile și cultivării viței de vie. Localități ca Recaș, Buziaș și Giarmata sunt nume cu rezonanță atât în țară, cât și în străinătate în ceea ce privește producția de vinuri de bună calitate.

Creșterea animalelor constituie, o altă ramură importantă și de tradiție a agriculturii județului Timiș, în ultimii ani înregistrându-se o creștere semnificativă a numărului de animale în sectorul privat, însă trebuie să menționăm, cu părere de rău, că efectivele totale de animale au scăzut treptat după anul 1990.

Totodată, în județul Timiș există numeroși specialiști în domeniul agriculturii, majoritatea fiind absolvenți ai USAMVB „Regele Mihai I al României”, Timișoara, care pot contribui semnificativ la dezvoltarea sectorului agricol din județ.

Astfel, condițiile pedoclimatice favorabile, cunoașterea în domeniu și tradiția agricolă a județului constituie premise importante pentru dezvoltarea durabilă a agriculturii în județul Timiș.

Din punct de vedere al resurselor naturale, în județul Timiș a fost identificate cantități importante de ape geotermale, în multe localități ale județului, care pot fi utilizate în diverse domenii ale economiei: energie, agricultură, sector medical prin terapii balneare, agrement și turism, etc.

Turismul și agrementul în județul Timiș este un alt domeniu care trebuie dezvoltat mai mult, datorită premiselor existente în acest domeniu.

Locuitorii județului și mai cu seamă locuitorii municipiului Timișoara au nevoie de zone special amenajate pentru petrecerea timpului liber la sfârșit de săptămână, în special cei care lucrează în marile corporații, dar nu numai. Astfel, Timișoara și localitățile județului au nevoie de spații noi pentru petrecerea timpului liber. Transferul acestora spre localitățile adiacente este avantajos atât pentru municipiu, cât și pentru localitățile respective.

Studiile efectuate arată, de asemenea, că în județul Timiș există numeroase **obiective turistice**, mai ales în municipiul Timișoara, recunoscut din secolul al XVIII-lea ca „mica Vienă”, când între zidurile cetății în formă stelară, pe un plan aproape circular, s-a ridicat un oraș nou, cu piețe, străzi și clădiri dispuse după un plan riguros cu arhitectură în stil baroc, imitând modelul Vienei, care astăzi sunt vizitate cu mult interes de către turiști români și străini. De altfel, Timișoara este desemnată „Capitală culturală europeană 2021”.

În privința **localității studiate în cadrul acestei teze de doctorat, respectiv localitatea Lovrin**, am identificat o serie importantă de resurse disponibile, care ne-au determinat să propunem dezvoltarea zonei pe două direcții: **dezvoltarea agriculturii durabile**, prin înființarea unei sere de tomate și **dezvoltarea turismului** în localitate, prin construirea unui complex turistic certificat ecologic.

Pentru ambele direcții de dezvoltare am acordat o deosebită atenție protecției mediului înconjurător, deoarece dezvoltarea localității Lovrin, în toate formele sale, trebuie să aibă totdeauna în vedere, posibilitatea generațiilor viitoare de a avea un mediu de viață curat, sănătos și echilibrat ecologic.

Dezvoltarea rurală durabilă trebuie înțeleasă ca un sistem care acționează în orientarea evoluției fenomenelor economico-sociale ale spațiului rural, către o dezvoltare a individului și mai apoi a comunității, care în final va conduce la creșterea nivelului de trai la nivel de comunitate și la menținerea echilibrului factorilor naturali.

Pentru zonele rurale, dezvoltarea durabilă nu poate fi concepută fără a găsi soluții viabile pentru mulțimea problemelor identificate din punct de vedere economic, social și ecologic, dar mai ales fără a avea infrastructura rurală corespunzătoare pentru locuitorii comunităților rurale.

Astfel, dezvoltarea durabilă este un fenomen de durată format din schimbări care trebuie să permită dezvoltarea economică concomitent cu menținerea calității mediului la un nivel corespunzător, astfel politicile agricole și de mediu din România trebuie să se afle în deplină corelație.